

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

На початку здійснення економічних реформ в агропромисловому комплексі та в олійно-жировій галузі України основна увага держави була зосереджена на зміні відносин власності, реорганізації державних підприємств у структури ринкового типу. В процесі трансформації економічної системи товаровиробники олійно-жирової галузі зіштовхнулися безпосередньо з викликами ринку, адже держава не створила відповідного механізму, який би допоміг вижити й ефективно працювати галузі в нових економічних умовах.

Як наслідок, в олійно-жировій галузі України за роки ринкових перетворень накопичився ряд проблем, для вирішення яких приймалось достатньо директивних рішень. Але, значна частина державних заходів була спрямована не на упередження причин їх виникнення, а на усунення їх наслідків. Відсутність науково обґрунтованого підходу до прогнозування розвитку олійно-жирової галузі, непідготовленість і поспішність прийняття управлінських рішень, а головне, не використання позитивного досвіду інших країн, стало однією з причин невдач та прорахунків при здійсненні заходів державної регуляторної політики та підтримки.

Найбільш інтересним та корисним для впровадження заходів та засобів державної підтримки розвитку олійно-жирової галузі нашої країни є досвід державної підтримки агропромислового виробництва в країнах з розвинутою ринковою економікою - США та Європейського Союзу. Аналіз еволюції змін у системі державної підтримки агропромислового виробництва розвинених країн світу засвідчив, що найбільш поширеними методами державного регулювання та підтримки є адміністративні та економічні.

Адміністративні методи включають державні цільові програми, директивне планування, інструменти зовнішньоторговельної політики (сертифікація імпорту, квотування і ліцензування).

Економічні методи представлені двома групами: прямими і непрямими. До заходів прямої державної підтримки відносяться інструменти фінансово-бюджетної політики: прямі субсидії, включаючи розвиток виробничої інфраструктури і соціальної сфери, створення агропромислових об'єднань, державні компенсаційні платежі, виплати при збитках від стихійних лих, платежі, пов'язані з реорганізацією виробництва (виплати за скорочення посівних площ та ін.), фінансування науково-дослідних робіт, підвищення кваліфікації персоналу. До непрямих заходів державної підтримки агропромислового виробництва відносяться: інструменти цінової політики (державні закупівлі, моніторинг цін, гарантовані закупівельні ціни); інструменти податкової політики - пільговий режим оподаткування; інструменти фінансово-кредитної політики (пільгове кредитування, компенсація витрат з придбання основних засобів виробництва шляхом надання субсидій, виплату відсотків по отриманих кредитах, виплати по страхуванню майна та ін.); інструменти зовнішньоторговельної політики (імпортні тарифи, мита).

Використання тих чи інших інструментів державної підтримки галузей АПК розвинутих країн світу залежить від рівня розвитку економіки, специфічних галузевих особливостей виробництва продукції, ступеня задоволення споживчого попиту, а також визначається необхідністю захисту внутрішнього ринку від конкуруючого імпорту. Політика державної підтримки в зарубіжних країнах чітко узгоджується зі змінами у виробництві агропромислової продукції: її недостатності, самозабезпеченості та перевиробництва. На кожній стадії застосовуються певні інструменти державної підтримки, які спрямовуються на вирішення цих проблем. Серед розглянутих заходів державної підтримки в країнах з розвинутою

агроекономікою на сучасному етапі її розвитку перевага надається опосередкованим (непрямим) методам.

А.С. Колєсніченко, НТУ «ХПІ»

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Підґрунтям для побудови внутрішньої й зовнішньої політики, а також економічних, інституційних та інших трансформацій в енергетиці є прийняття підзаконних нормативно-правових актів, які повинні уникати дискримінаційного впливу законодавства і забезпечувати поступальний розвиток усього енергетичного сектора.

Бар'єри, що виникають в процесі приведення норм українського енергетичного законодавства до загальноєвропейських, гальмують лібералізацію вітчизняного енергетичного ринку, що призводить до втрати конкурентоспроможності української продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках та скороченню інвестицій [1]. Виходячи з цього, вивчення інституційних засад функціонування та розвитку енергетичного ринку є своєчасним та актуальним завданням.

Аналіз нормативної бази, що регулює роботу енергетичного ринку України, простежується в наукових працях та практичних надбаннях Комової С.К., Євдокімова В.А., Нікітіна О., Дерзського В.Г., Бєдіна С.В. та ін. Проблеми приведення енергетичного законодавства України до норм ЄС присвячені роботи Сюр Н.В., Куровської І.А., Друзенко Г., Муравйова В.І., Шевцова А.І. [2], Гарячої Ю.П. [3], Єнько Є.Ю. [4], Мітюшкіної К.С. та ін.

Огляд нормативної бази, що регулює головні аспекти енергетичної політики України, роботи та взаємодії суб'єктів енергетичного ринку, із